

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-150

20/02/2020

ქ. თბილისი

ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში, შპს „ნიუ კოქსის“ ქვანახშირის ნახევარკოქსის (ქვანახშირის დაკოქსვა) საწარმოს ექსპლუატაციაზე სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ

შპს „ნიუ კოქსის“ მიერ გზშ-ის ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში ქვანახშირის ნახევარკოქსის (ქვანახშირის დაკოქსვა) საწარმოს ექსპლუატაციის სკრინინგის განცხადება.

შპს „ნიუ კოქსის“ მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი იყო ქვანახშირის დაკოქსვის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკრინინგის განცხადება, რომლის თანახმადაც, საწარმოში გათვალისწინებული იყო წელიწადში 320 სამუშაო დღე, სამცვლიანი 24 საათიანი სამუშაო გრაფიკით. საწარმოში დაგეგმილი იყო წელიწადში 4950 ტონა ქვანახშირის დაკოქსვა, რომლისგანაც მიიღებოდა 3200 ტონა ქვანახშირის კოქსი. აღნიშნულ სკრინინგის განცხადებაზე, სამინისტროს მიერ გაცემულია სკრინინგის გადაწყვეტილება (N 2-641 08/07/2019), რომლის მიხედვითაც საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაცია დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას. ვინაიდან, შპს „ნიუ კოქსმა“ დაგეგმილ საქმიანობაში შეიტანა ცვლილებები სამინისტროში წარმოდგენილია ცვლილებების შედეგად გადამუშავებული განახლებული სკრინინგის განცხადება.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ქვედა საქარაში არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 32.03.47.097). ტერიტორიის საერთო ფართობი შეადგენს 5000 მ²-ს, საიდანაც დაგეგმილი საქმიანობისათვის გამოყენებული იქნება ტერიტორიაზე არსებული 180 მ² ფართობის და 4 მ სიმაღლის შენობა. საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი დასახლებული პუნქტი დაშორებულია 70 მ-ით. საპროექტო ტერიტორიის და შპს „ჯორჯიან მანგანუზის“ ფეროშენადნობთა ქარხნის საკადასტრო საზღვრებს შორის მანძილი შეადგენს დაახლოებით 240 მ-ს.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, შპს „ნიუ კოქს“-ს (ს/კ 405306075) დაგეგმილი აქვს ქვანახშირის ნახევარკოქსის წარმოება ახალი ინოვაციური მეთოდით, რომელიც დაფუძნებულია მეცნიერულ კვლევებზე და კომპანიის დამფუძნებლის გამოგონებაზე. ნახევარკოქსის მოწყობილობები (ე. წ. რეაქტორები) აწყობილია კომპანიის დამფუძნებლის მიერ.

საწარმო იმუშავებს წელიწადში 200 დღე, ერთცვლიანი 6 საათიანი სამუშაო რეჟიმით. საწარმოში წელიწადში დაგეგმილია 120 ტონა ქვანახშირის ნახევრადდაკოქსვა, რომლისგანაც მიიღება 72 ტ/წელ ქვანახშირის ნახევარკოქსი.

სკრინინგის განცხადების მიხედვით, საწარმოში ძირითად ტექნოლოგიურ მოწყობილობას წარმოადგენს ქვანახშირის ნახევრადდაკოქსვის 6 რეაქტორი, ისინი წარმოადგენენ ვერტიკალურად დაყენებულ ფოლადის ცილინდრს, რომელიც ფუტირებულია ცეცხლგამძლე აგურით. ცილინდრის გარე დიამეტრი 120 სმ-ია ხოლო შიდა-100 სმ. ცილინდრი დგას ოთხ საყრდენზე და მისი ქვედა ფუძე ძირიდან დაშორებულია 80 სმ-ით. ცილინდრის ზედა მხარე გადადის ფოლადის კონუსში და შემდეგ ოთხკუთხა საკვამურში. ცილინდრის ქვედა მხარეს არის ჩამკეტი ფარი მზა პროდუქციის რეაქტორიდან გამოსაღებად. რეაქტორის ქვეშ მოწყობილია რკინის რელსი, რელსზე შესაძლებელია ურიკა-ვაგონეტის გადაადგილება. საკვამური მილები ამოდის შენობის სახურავზე, თითოეული გადახურულია ქოლგით. ნაძვის გამოყოფა ხდება მიწის ზედაპირიდან 4,8 მ-ის სიმაღლეზე.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, საწარმოში ნახშირი შემოდის ავტოტრანსპორტით და საწყობდება საამქროს შენობაში. ძირითადი ნედლეულის სახით საწარმოში მოხდება ტყიბულის ქვანახშირის (გამდიდრებული) გამოყენება. საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესი შემდეგია: საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ შენობაში დადგმულ 6 რეაქტორში, იტვირთება დასაწყობებული ქვანახშირი. ნახშირის ზედა ფენაზე ჩაღდება ცეცხლი. პარალელურად ნახშირის ქვედა მხრიდან მიეწოდება ჰაერი, რომელიც ხელს უწყობს წვის პროცესს და უზრუნველყოფს აირადი-წვადი ნივთიერებების დაჟანგვას. ნახშირის წვის ხარჯზე ცხელდება რეაქტორში მოთავსებული ნახშირის ქვედა ფენა დაახლოებით 700°C-დან 800°C-მდე. გახურების შემდეგ თერმულად მუშავდება ნედლი ნახშირის ახალი ფენები. რეაქტორს ნახშირის ფენის ზემოთ, წვის არეში დამატებით მიეწოდება ჰაერი, რაც იწვევს პროცესში წარმოქმნილი აირების სრულ დაწვას. ტექნოლოგიური ციკლის ხანგრძლივობა 3 საათია. ვინაიდან საწარმო მუშაობს დღეში 6 საათის განმავლობაში საწარმოო პროცესში თითო რეაქტორი შეასრულებს 2 საწარმოო ციკლს (ჯამში 12 ციკლი). ერთ ჯერზე რეაქტორში იყრება 50 კგ ქვანახშირი. ქვანახშირის საწყობიდან ნედლეული ხელით იყრება 50 კგ ტევადობის კალათაში, რომლითაც ამწის საშუალებით მიეწოდება რეაქტორს. ნედლეულის ჩაყრა ხდება რეაქტორის ხუფის ახდით. პროდუქციის გამოსავლიანობა 60-65%-ია ანუ ერთი რეაქტორიდან მიღებული ნახევარკოქსის რაოდენობაა 30-32 კგ. ნახევრადდაკოქსვის პროცესის დასრულების შემდეგ მიღებული პროდუქცია იყრება თუჯის ვაგონეტზე, გადაიტანება გაგრილების უბანზე და ცივდება ბუნებრივად, მშრალად გადახურულ მობეტონებულ ბაქანზე. მზა პროდუქცია საწყობდება გადახურულ შენობაში და მიეწოდება მომხმარებელს. რეაქტორს ჰაერი მიეწოდება ვენტილატორით (მასიმალური წარმადობა 120 მ³/სთ), რომელიც განთავსებულია დახურულ შენობაში.

სკრინინგის განცხადების თანახმად წყალი საწარმოო მიზნებისთვის არ გამოიყენება. წყლის გამოყენება ხდება მხოლოდ სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით. სამეურნეო დანიშნულებით წყალაღება გათვალისწინებულია მიწისქვეშა ჰაბურდილიდან (66 მ³/წელ), სათანადო ლიცენზიის საფუძველზე. სამეურნეო-ფეკალური წყლების ჩაშვება

მოხდება ჰერმეტიკული საასენიზაციო ორმოში, რომელიც პერიოდულად გაიწმინდება ხელშეკრულების საფუძველზე. ვინაიდან საწარმოო პროცესი მიმდინარეობს გადახურულ შენობაში სანიაღვრე წყლების დაბინძურება მოსალოდნელი არ არის.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესში წარმოიქმნება მცირე რაოდენობით ნარჩენი. ნარჩენები შეიძლება წარმოიქმნას ტექნოლოგიური მოწყობილობების შეკეთების დროს. მოსალოდნელია მცირე რაოდენობით თუნუქის არასახიფათო ნარჩენების, ასევე რეაქტორში ამოსაგები აგურის ნარჩენების წარმოქმნა. შესაძლოა ასევე წარმოიქმნას ძრავების შეკეთების დროს ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმელი. წინასწარი გათვლებით მოსალოდნელია 2 კგ-მდე სახიფათო და 50 კგ-მდე არასახიფათო საწარმოო ნარჩენის წარმოქმნა, რომელიც განთავსდება დახურულ სათავსოში და ხელშეკრულების საფუძველზე გადაეცემა კონტრაქტორს. მუშა-მოსამსახურეთა სათავსოში მოსალოდნელია მუნიციპალური ნარჩენის (1,4 ტ) წარმოქმნა, რომელიც შეგროვდება სპეციალურ კონტეინერებში და ხელშეკრულების საფუძველზე გატანილ იქნება ზესტაფონის მუნიციპალიტეტის ნარჩენების პოლიგონზე.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, საპროექტო ტერიტორიაზე სტაციონალური ხმაურის წარმომქმნელი დანადგარი არის მხოლოდ დაბალი წარმადობის ვენტილატორი, რომელიც განთავსებულია კაპიტალურ სათავსოში. ხმაურის გავრცელება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ტრანსპორტის მოძრაობასთან და ნედლეულის შემოზიდვა-გადმოტვირთვასთან. სულ წლის განმავლობაში ნედლეულის შემოზიდვას დასჭირდება 10-12 გადაზიდვა, პროდუქციის გატანას 7-8 გადაზიდვა (ჯამში თვეში 1-2 ინტენსივობით). შესაბამისად, ობიექტის ექსპლუატაციის დროს ხმაურის გავრცელება არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებს. საწარმოს ფუნქციონირება განხორციელდება მხოლოდ დღის საათებში (6 საათი დღეში). ასევე, ხმაურის გავრცელებას შეაფერხებს ხელოვნური და ბუნებრივი ბარიერები (მაგ: 2,2 მ სიმაღლის ბეტონის ღობე, დახურული სათავსო, და საწარმოს ტერიტორიის გარშემო არსებული ხე-მცენარეები).

საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია ატმოსფერულ ჰაერის დაბინძურება. ადგილი ექნება საწარმოს უბანზე მავნე ნივთიერებათა წარმოქმნას და მათ შემდგომ გაფრქვევას ატმოსფერულ ჰაერში. ქვანახშირის დაკოქსვისას გამოყოფილი, ძირითადი დამაბინძურებელი ნივთიერებებია: მტვერი, გოგირდის ორჟანგი, ნახშირორჟანგი, ნახშირჟანგი და აზოტის ორჟანგი. ყოველივე ზემოაღნიშნულის, საწარმოდან უახლოეს საცხოვრებელ ზონამდე მანძილის (70 მეტრი) და კუმულაციური ეფექტის გათვალისწინებით (შპს “ჯორჯიან მანგანუზის” ფეროშენადნობთა ქარხანა და სხვა ატმოსფერული ჰაერის დამაბინძურებელი საწარმოები) დაგეგმილი საქმიანობის შედეგად მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების კუთხით, რაც საჭიროებს დამატებით შესწავლას და შეფასებას.

საწარმოს ფუნქციონირებისას, ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე უარყოფითი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის, რადგან საწარმოს ექსპლუატაცია დაგეგმილია წლების განმავლობაში სამეწარმეო მიზნით ათვისებულ ტერიტორიაზე. ამასთან, საწარმოს

ტექნოლოგიური პროცესი გათვალისწინებულია უკვე არსებულ დახურულ შენობაში (სამშენებლო სამუშაოები დაგეგმილი არ არის).

ტერიტორიაზე რაიმე საშიში გეოდინამიკური პროცესების განვითარება მოსალოდნელი არ არის.

საქმიანობის განხორციელების შედეგად პირდაპირი ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი არ არის, რადგან საწარმოს ექსპლუატაცია იგეგმება წლების განმავლობაში სამეწარმეო მიზნით გამოყენებულ ტერიტორიაზე, სადაც არ არის შემორჩენილი მცენარეული საფარი, ტერიტორია შემოღობილია მასიური ბეტონის ლობით, აღნიშნულიდან გამომდინარე მასზე ცხოველთა სახეობების, მით უმეტეს მსხვილი ძუძუმწოვრების მოხვედრის ალბათობა მინიმალურია.

სკრინინგის განცხადებაში წარმოდგენილი არ არის საწარმოო პროცესში გამოყენებული ნედლეულის და მზა პროდუქციის ტრანსპორტირების საკითხები, კერძოდ, თუ როგორ და რომელი საავტომობილო გზების გამოყენებით მოხდება ტერიტორიაზე ნედლეულის შემოტანა და მზა პროდუქციის გატანა, მოხდება თუ არა ტრანსპორტირება დასახლებულ ზონაში არსებული გზების გავლით. აღნიშნული საკითხები საჭიროებს დამატებით შეფასებას.

ვინაიდან, ნახევრადდაკოქსვის დანადგარები (რეაქტორები) დამზადებულია საწარმოს მფლობელის მიერ, კუსტარულად, ნახშირის დაკოქსვისას საწარმოში არსებობს ავარიული სიტუაციების წარმოქმნის რისკი. ეს დაკავშირებულია საწარმოო პროცესში მონაწილე რეაქტორების მწყობრიდან გამოსვლასთან, სკრინინგის განცხადებაში არ არის ასახული აღნიშნული საწარმოს საქმიანობისთვის განსაზღვრული უსაფრთხოების ნორმები. აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დამატებით შესწავლას და შეფასებას. გარდა აღნიშნულისა, კომპანიის დამფუძნებლის მიერ გამოგონილი დანადგარების ექსპლუატაციისას და შესაბამისი ტექნოლოგიური პროცესის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების რაოდენობრივი და თვისობრივი მაჩვენებლები საჭიროებს შეფასებას.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, სკრინინგის განცხადება განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ზესტაფონის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე. საზოგადოების მხრიდან აღნიშნულ საქმიანობასთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები არ წარმოდგენილა.

განსახილველი საწარმოს სპეციფიკიდან გამომდინარე კუმულაციური ზემოქმედება შესაძლებელია ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ემისიებით. საწარმოს საქმიანობის სპეციფიკის, უახლოეს მოსახლესთან დაცილების მანძილის და მიმდებარედ არსებულ საწარმოებთან კუმულაციის გათვალისწინებით მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გარემოზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გარკვეული საკითხები საჭიროებს დამატებით შესწავლას და შეფასებას.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-7 მუხლის მე-6 ნაწილის და ამავე კოდექსის II დანართის მე-5 პუნქტის 5.2 ქვეპუნქტის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში შპს „ნიუ კოქსის“ ქვანახშირის ნახევარკოქსის (ქვანახშირის დაკოქსვა) საწარმოს ექსპლუატაცია **დაექვემდებაროს** გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;
2. შპს „ნიუ კოქსი“ ვალდებულია უზრუნველყოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლით დადგენილი სკოპინგის პროცედურის გავლა;
3. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ნიუ კოქსს“;
4. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ნიუ კოქსის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
5. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ზესტაფონის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფაზე;
6. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი